

forum for
natur og
friluftsliv
TROMS

NVE
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

4. mai 2017

Høringsuttalelse til småkraftpakke i Tromsø og Balsfjord kommuner

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Troms er kjent med at NVE har mottatt søknader fra flere søkere om å bygge fem småkraftverk i Tromsø kommune og et småkraftverk i Balsfjord kommune. Vi har samarbeidet med en rekke frivillige natur- og friluftsforskningsorganisasjoner for å koordinere kunnskap og innspill til sakene. FNF Troms ønsker å komme med følgende innspill:

Generelle merknader

FNF Troms ønsker først å påpeke det store presset på vannressursene i fylket. De siste årene har i hovedsak vært preget av en mengde småkraftsaker hvor en høy andel er konsesjonsgitt. Utbyggingene har vært uten noen overordnet plan, og verdier for landskap, friluftsliv, biologisk mangfold m.m. har blitt utfordret og forringet. Nytt og konsekvensene ved småkraftutbygging har vært omdiskutert og natur- og friluftsforskningsorganisasjonene har sett med bekymring på det store antallet i Troms. Kost-nytte har ofte virket lite balansert hva gjelder kraft produsert per negativ konsekvens for allmenne interesser og inngrep i naturen. Vi stiller også spørsmål ved behovet, samt minner om at antall konsesjoner gitt for å oppnå elsertifikatavtalen med Sverige synes oppfylt.

Vi er glade for at dette er den siste småkraftpakken i Troms, og at fokuset nå dreies i retning av revisjon og utbedring av miljøvilkår i gamle kraftverk. Organisasjonene ser utfordringer knyttet til alle de seks foreslåtte kraftverkene i denne pakken, men vil likevel tilstrebe å gjøre en vektning.

Villmarkspregede områder

Dette er områder som er viktig for biologisk mangfold, naturgrunnet i seg selv og for gode rekreasjonsopplevelser. I løpet av 25-års perioden 1988 - 2012 var tapet av villmarkspregede områder i Tromsø kommune knappe 46 km². Den siste registrerte femårsperioden, 2008-2012, var tapet ca. 1 km². FNF Troms vil rose at tapet av villmarksområder har sunket de siste årene, og understreker viktigheten av å fortsatt ivareta de inngrepsfrie naturområdene som finnes i kommunen. Flere av de foreslåtte utbyggingene vil gi betraktelige reduksjoner i villmarkspregede områder, samt fragmentere og redusere store sammenhengende urørte områder. Områdene mellom Lavangsdalen, Breivikdalen og Sørfjorden kalles gjerne for Stormheimen, eller Meahccivaggi, og er nettopp et slikt område med stor grad av urørthet. Kvalitetene for friluftsliv, gamle ferdselsveier og kulturhistorie er også store.

Ifølge Miljødirektoratet forsvinner det aller mest inngrepsfri natur i Nord-Norge, noe som gir oss et særlig ansvar for å ta godt vare på de gjenværende områdene. FNF oppfordrer til at de store sammenhengende villmarksområdene med urørt preg tillegges vekt i videre saksgang.

FNF Troms Holtvegen 66, Pb. 2284, 9269 Tromsø
Tlf: 4141 7339 E-post: troms@fnf-nett.no Internett: www.fnf-nett.no/troms

FNF Troms er et samarbeidsforum for 13 natur- og friluftsforskningsorganisasjoner i Troms som til sammen representerer rundt 15000 medlemmer. Medlemsorganisasjoner: Troms Turlag, Harstad Turlag, Norges Turmarsjforbund Troms, Naturvernforbundet i Troms, 4H Troms, KFUK-KFUM-speiderne Troms, Troms Fylkeskystlag, Troms Orienteringskrets, Norges Jeger- og Fiskerforbund Troms, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Framtiden i våre hender Tromsø, Nord-Norsk Botanisk forening, Tromsø Casting og Fluefiskeforening.

FNF Troms har følgende innspill til de seks omsøkte småkraftverkene:

SMALAK KRAFTVERK (Bekk og Strøm AS)

Friluftsliv

Smalakelva inngår i et område kalt «*Smalakdalen og fjellområdene sørover*». I Troms fylkeskommune sine verdikartlegginger for friluftsliv har området fått verdien C, registrert friluftsområde. Det er positivt at Bekk og Strøm har inkludert friluftskartleggingen i sin søknad, og forsøkt å drøfte konsekvenser. Det går en sti opp på sørøstsiden av elva. Denne er noe begrenset brukt, og nyttes hovedsakelig som innfallsport for å komme seg inn i det større uberørte området østover. Stien er derimot, i likhet med stien gjennom Mellomdalen, del av et gammelt ferdselsnettverk mellom Lavangsdalen og Sørfjorden, noe som gir området ekstra verdi. Vei og rørgate er planlagt på nordvestsiden og vil ikke komme i direkte konflikt med stien. Dette er på samme side som den store parkeringsplassen, samt et granplantefelt. Redusert vannføring vil likevel redusere verdien av området, samt gi synlige inngrep på andre siden for de som benytter denne innfallsporten. Inntaksdammen er søkt i kote 240, i skoggrensa, og vannføringen vil bli kraftig redusert.

Landskap og INON

Nedre del av elva sees godt fra E8 og har en iøynefallende og karakteristisk foss. Det er positivt at kraftstasjonen planlegges slik at vannet slippes tilbake i elva før fossen, slik at landskapselementet blir bevart. Elva videre oppover har små fosser og stryk som er med å prege landskapsbildet. Den virker likevel noe mer skjermet enn for eksempel Mellomdalselva. Landskapet rundt nedre del av Smalak er ellers preget av en del kjørespor og skogsdrift, samt har noe plantet gran. Gammel bjørkeskog er fraværende. Disse elementene synes å redusere konfliktnivået noe.

2,36 km² villmarkspreget natur går tapt ved eventuell utbygging og et stort sammenhengende naturområde med urørt preg berøres. Saltdalselva er allerede utbygd og flere konsesjoner på østsiden av fjellheimen er konsesjonsgitt. Dette er med på å øke konfliktnivået og den samlede belastningen, noe som vil ha negativ konsekvens.

Biologisk mangfold og naturtyper

Rapportene viser at det er hekkelokalitet for jaktfalk og kongeørn i nærheten, innen radius på 1,5 km, samt at det er betydelig kildepåvirkning med noe baserikt vann mellom rørgatetraseen og elva mellom kote 180 til 201. Området har høystaudepreg og fjellkrukkemose er funnet, en art med spesiell forvaltningsinteresse (LC – livskraftig på rødlista). Verdivurdering av området med henhold til rødlistearter og naturtyper er satt til middels. Konsekvenser er middels negative, også for naturmangfold. Elva er også hekkeområde for fossefall.

Avbøtende tiltak

Det er positivt at det planlegges omløpsventil. Minstevannføringen bør heves til 5-percentil sommer og vinter. Nå er den søkt vesentlig lavere, selv om søker argumenterer med at det er tilstrekkelig for beiteområde for fossefall. Det visuelle svekkes likevel. Vi anbefaler at det også settes krav om avbøtende tiltak for hekkingen til fossefall.

Konklusjon

En utbygging vil ha negative konsekvenser for et stort sammenhengende naturområde med uberørt preg, samt berøre friluftssinteressene i noe grad. Sammenlignet med de andre prosjektene, finner likevel FNF Troms dette blant de minst konfliktfylte.

MELLOMDALELVA KRAFTVERK (Statskog SF)

Friluftsliv

I verdikartleggingen fra fylkeskommunen er Mellomdalen en del av friluftsområdet «Lavangsdalen» som er et registrert friluftsområde, kategori C. Mellomdalen trekkes fram som det viktigste friluftsområdet her, og som den viktigste innfallsporten til de store sammenhengende fjellområdene i øst. Søker nevner ikke friluftskartleggingen og brukerinteressene er knapt beskrevet. Søker uttrykker formeninger som at «*inngrepet ikke vil gjøre området mindre attraktivt m.h.t. allmenne brukerinteresser som jakt, fiske, bærplukking, friluftsliv, etc.*» Natur- og friluftsansjoner kjenner seg ikke igjen i dette og mener at foreslåtte inngrep vil forringe områdets kvaliteter.

Området har tilgjengelig parkering, samt at det går en sti oppover sørsiden av elva. Denne leder rett inn i Meahccivaggi-fjellheimen og en er del av et gammelt løypenett. Dagens bruk er noe begrenset, og stien er delvis utydelig. Potensialet er likevel stort, samt funksjonen området har som avlastning for andre mer brukte og tilrettelagte områder er viktig så nært Tromsø. Den viktigste friluftskvaliteten som trekkes fram i kartleggingen er nettopp inngrepsfrihet. Elva er også viktig i landskapsbildet. Den nedgravde rørgata er planlagt på sørsiden av elva og vil komme i konflikt med den vanligste innfallsruta gjennom dalen. Saltdalen er allerede utbygd, og det er viktig at vestsiden at det store sammenhengende fjellområdet kan by på noen tilnærmet uberørte innfallsporner fra Lavangsdalen.

Dalføret har enkelte år godt med bær, særlig blåbær og molte. Området brukes også en del til rype- og elgjakt, selv om området ikke er spesielt produktivt. I det lille tjernet sør for elva, ved endemorenen midt i dalen, er det en bestand av småfallen røye. Tromsø JFF melder om at det er gjort forsøk på rusefiske, muligens med formål om å flytte fisk til vann lengre inn. I tillegg til høstingsaktiviteter, samt fotturer, benyttes området en del i forbindelse med toppturer på ski.

Landskap og INON

Tiltaket vil medføre at et areal på ca. 5 km² inngrepsfri natur sone 2 (1-3 km fra inngrep) vil gå tapt, i sone 1 (3-5 km fra inngrep) vil et areal på 8 km² gå tapt og for villmarkspregede områder (>5 km fra inngrep) vil et areal på hele 8,0 km² gå tapt. Dette utgjør en stor andel av de villmarkspregede områdene i denne fjellheimen. Dersom de konsesjonsgitte kraftverkene på østsiden (mot Sørfjorden) blir realisert, vil det knapt være villmarkspregede områder igjen. Søker skriver ingenting om konsekvensene av dette, eller av tapet av større sammenhengende områder med urørt preg. Det framkommer kun i tabellform at konsekvensen er liten til middels, forutsatt at 3 konsesjonsgitte kraftverk ved Sørfjorden realiseres. FNF mener at dersom de realiseres, vil restområdene få enda større verdi grunnet sumvirkningene. Vi stiller derfor spørsmål ved Statskog sin vurdering i dette tilfellet.

Landskapet er vakkert og variert, og synes å undervurderes i verdi. Elva har flotte svaberg, småfusser og stryk som gjør inntrykk oppover langs elv. Deler sees også fra E8. Rørgata vil forringe et lite, idyllisk tjern som ligger like nedenfor planlagt inntak, noe som vil redusere landskapsverdien. Rørgata og redusert vannføring vil også ha klare negative effekter på landskapet. Elvedalen er også relativt trang etter hvert noe som tyder på at det inngrepene vil bli relativt store for å komme seg ut derifra. Rørgate og vei er ikke sammenfallende i nedre deler og vil gi ytterligere inngrep. For et par år siden etablerte reindrifta et samlegjerde nede ved E8, noe som har medført at mye rein flyttes gjennom dalen på seinhøsten. I denne forbindelse benyttes det ATVer og betydelige arealer med myr er forringet grunnet kjøring. Ytterligere inngrep vil gi en uønsket tilleggsbelastning.

Biologisk mangfold og naturtyper

Det er ikke registrert noen rødlistearter i området og potensialet vurderes som nokså svakt. Ingen verdisatte naturtyper er funnet. Det er sterke stryk i midten, ellers melder rapportene om triviell natur. På sørsiden av elva er det registrert velutviklede kildesamfunn som må ivaretas. Av avbøtende tiltak foreslås 5-percentil sesongmessig hele året, samt at det settes opp spesialbygde kasser for fossefall, særlig ved strykpartiene i midten av elva. Området er viktig for reindrifta.

Konklusjon

Grunnet tap av store sammenhengende naturområder med urørt preg, verdier for friluftsliv og landskap, samt samlet belastning, anbefaler FNF Troms at prosjektet ikke gis konsesjon.

REIPKROKELVA KRAFTVERK (Tinfos AS)

Friluftsliv

Reipkrokelva inngår i et område kalt «Blåfjellet». I Troms fylkeskommune sine verdikartlegginger for friluftsliv har området fått verdien C, registrert friluftsområde. Det grenser også tett opp til området «Lavangsdalen» som også har C-verdi.

Områdetyper er «Store turområder uten tilrettelegging». Beskrivelsen av Blåfjellet lyder: *«Blåfjellet (884 moh) er et mye brukt lokalt fjell både sommer og vinter, og toppen kan nås fra flere hold. På toppen finnes en robust toppvarde, og en lang slette med flere små topper og varder. Herfra får man en flott utsikt over Ramfjorden og fjellene som kranser omkring. Fjellet er ganske ukjent for folk utenom lokalbefolkningen. I øst ligger Storkollen (545 moh), som er enklere å gå og besøkes av folk i alle aldrer, men fortsatt mest lokalt.»*

FNF ønsker å trekke fram at området langs Reipkrokelva synes å ha større verdi for friluftsliv enn både hva som fremkommer i søknaden, samt hva en kan få inntrykk av gjennom friluftskartleggingen. Det går en velbrukt sti på sørsiden av Reipkrokelva som stedvis har tett kontakt med elva. Stien går opp til et naturlig utkikkspunkt hvor elva er nærværende, og en finner spor en bålplass og tegn etter rasting. Området er lett tilgjengelig og har parkeringsmuligheter. At området ligger på en avstikker fra E8 gjør også området litt roligere. Terrenget er lettgått og forholdsvis åpent. På vinteren er området også populært for skogskjøring på ski, særlig på dager med dårlig sikt eller skredfare, grunnet sin inngrepsfrihet, nærhet og passelige avstand mellom trærne. Dalføret på andre siden, Saltdalselva, er allerede utbygd. En utbygging av Reipkrokelva vil få klare negative konsekvenser for friluftslivet.

Tromsø JFF melder om at området er et lokalt godt produksjonsområde for li- og fjellrype og er ett lett tilgjengelig og godt lokalt jaktområde, spesielt for fjellrype. En utbygging vil påvirke jaktopplevelsen i området.

Landskap og INON

Tiltaket vil medføre en liten reduksjon (2,6 %) av et større sammenhengende naturområde med urørt preg. Ca. 3 km² av INON sone 1 vil gå tapt. Men opplevelsen av inngrepet vil i praksis virke sterkere da det vil ligge relativt åpent i dagen og ikke skjules i en dal med lite innsyn. Rørgata er planlagt på nordsida av elva og estimeres til ca. 20 meter bredde. Selv om denne nedgraves vil det bli store synlige inngrep i terrenget, i tillegg til den reduserte vannføringen. Landskapet er relativt åpent, og helt i skoggrensen, der hvor inntaket plasseres, har det også litt høyfjellspreg. Dette vil være godt synlig og inngrepene vil oppleves dominerende i det rolige, åpne landskapet med storslåtte fjell rundt.

Biologisk mangfold og naturtyper

Området har klare biologiske verdier. Det er registrert to naturtyper og en viltlokalitet i influensområdet. Dette gjelder en bjørkeskog med høgstauder vurdert som viktig, ei mindre bekkekløft vurdert som lokalt viktig, samt en lokalitet med høy artsdiversitet av spurvefugl vurdert som viktig. Langs elva inngår også en smal stripe med yngre gråor-heggeskog. Potensialet for rødlistearter beskrives som lavt til middels. Det trekkes fram et interessant funn av kystkransemose som tidligere kun er kjent fra tre lokaliteter i Nord-Norge (2 funn i Tromsø kommune og ett funn i Alta). I lys av den sumbelastningen som har vært på vassdragene i området de siste årene har også lokalt viktige bekkekløfter større verdi. Skogområdene blir berørt, området fragmentert og foreslått minstevannføring er relativt lav. FNF mener at dette vil ha unødige negative konsekvenser for det biologiske mangfoldet og naturtypene.

Avbøtende tiltak

Tinfos omsøker minstevannføring på 40 l/s i sommerhalvåret og 20 l/s i vinterhalvåret. Dette er betydelig lavere enn 5-percentilen som ville vært 107 l/s i sommerhalvåret. Dette vil slå negativt ut for både biologisk mangfold og naturopplevelsen i området og kan ikke anbefales.

Konklusjon

På bakgrunn av de åpenbare friluftsverdiene i kombinasjon med høy verdi for biologisk mangfold og naturtyper, samt samlet belastning i området, fraråder FNF Troms sterkt at konsesjon gis.

VASSELVA KRAFTVERK (Småkraft AS)

Friluftsliv

Vasselva ligger i et kartlagt friluftsområde kalt «*Sjursnes og omegn*» som har verdi B, viktig. Området er kategorisert som nærturterreng, men benyttes også i stor grad som utfartsområde. En utfyllende beskrivelse finnes på faktaarket [her](#). Nakkevatnet trekkes fram som særlig viktig i kartleggingen, og dette bekreftes av de frivillige natur- og friluftsansesjonene. Dette er et lett tilgjengelig vann hvor et mangfoldig friluftsliv, men særlig fiske er populært. Det er også tilrettelagt med brygge for funksjonshemmede. Sennedalen er også en god del besøkt, samt Namdalen, så vel sommer som vinter. Dette er viktige områder å bevare med sin egnethet og inngrepsfrihet.

Det planlagte inngrepet er søkt et stykke nedenfor Nakkevatnet, og vil utnytte fallet fra kote 165 til 90. Det planlegges en 1150 m lang nedgravd rørgate på østsiden av elva, mellom elva og bilveien. FNF har inntrykk av at dette området er noe mindre benyttet til friluftsmål. Likevel vil vi påpeke at området er egnet for de som ønsker å trekke litt unna Nakkevatnet, til bærplukking, samt de som ønsker å entre Sennadalen eller Namdalen. Disse benytter gjerne brua, med påfølgende sti, som ligger like nedenfor planlagt inntak. Inntaket og redusert vannføring vil bidra til å forringe friluftsopplevelsen på dette stykket. Området langs elva er relativt åpent og fint, selv om det synes å ha en begrenset bruk. Likevel går det litt småstier i området og langs elva som tyder på bruk. I søknaden er verdiene og konsekvensene for friluftsliv satt til middels. FNF mener at dette stemmer relativt godt akkurat i influensområdet. På befaringen vil vi få bedre inntrykk på hvorvidt inngrepene vil gi synlighet og påvirkning til Nakkevatnet som er det primære å bevare. Dersom konsesjon gis er det viktig med klare vilkår i utforming og tidspunkt for å ivareta friluftsverdiene.

Landskap

Tiltaket berører de store inngrepsfrie naturområdene vest for tiltaket, som har stor verdi. Av villmarkspregede områder vil 1,5 km² gå tapt. Bortsett fra veien og noen hytter er området relativt inngrepsfritt. Landskapet vurderes til middels verdi i søknaden. Øvre deler av elva vil bli meste negativt påvirket. Dersom inngrep og inntaksdam vil kunne sees fra Nakkevatnet, mener FNF

Troms det vil bidra negativt til landskap og friluftsliv. Litt avhengig av hvordan rørgata legges i terrenget, vil den forhåpentligvis kunne skjules relativt godt i skogen, samt at det er relativt kort vei til eksisterende vei.

Biologisk mangfold

Vasselva har fått middels verdi for rødlistearter. Dette synes i hovedsak å være grunnet sin tilknytning til Nakkevatnet da de fleste er registrert der, som nær truet. Oter benytter elvestrekningen og vil bli negativt berørt, det samme gjelder fossefall. Her er det avgjørende med avbøtende tiltak dersom det gis konsesjon. Nakkevatnet har naturtype lokalitetsverdi som svært viktig, men denne synes ikke å bli berørt. Naturtypen kalkbjørkeskog finnes delvis i tiltaksområdet og er kategorisert som nær truet. Denne må hensyntas. Det er en god del fisk, ørret, i elva og denne slipper seg sannsynligvis ned i tiltaksområdet. Dersom inntak og kraftverk bidrar til å stoppe naturlig nedvandring av fisk i vassdraget, vil det være negativt. Ved eventuell konsesjon må det settes vilkår om at dette må utformes på en slik måte at fisken trygt kan passere nedstrøms. Oppstrøms synes det uansett å være vandringshinder.

Avbøtende tiltak

Det skal slippes minstevannføring på berørt elvestrekning tilsvarende alminnelig lavvannføring, dvs. 230 l/s hele året. 5-percentil sommer utgjør ca. 500 l/s. FNF stiller spørsmål om planlagt minstevannføring er tilstrekkelig for å ivareta fiske- og friluftsverdiene i området.

Nettkapasitet

Et viktig moment som FNF Troms ønsker å belyse med relevans for Vasselva og Lavangselva kraftverk er nettkapasiteten i området. Nettkapasiteten på dagens 22 kV-linje er i dag begrenset. Nordkraft har allerede fått konsesjon til to småkraftprosjekter i Ullsfjordområdet som er tiltenkt inn på samme nett. Dersom dette inntreffer vil det ikke være kapasitet til å ta inn potensiell ny produksjon fra de to kraftverkene i denne pakken. En oppgradering til 132 kV-linje kun for å få inn ny produksjon fra et av de to nye omsøkte prosjektene, som begge har klare konfliktnivåer i seg, synes ut som lite gunstig både ut fra samfunnsøkonomiske så vel som allmenne interesser. Dette bør NVE hensynta i konsesjonsspørsmålet. Vi mener også at disse to prosjektene burde vært behandlet sammen med de tidligere Ullsfjorden-sakene.

Konklusjon

Vasselva har verdier både for friluftsliv og landskap. Avhengig av utforming, og ulike avbøtende tiltak for fisk, fossefall, minstevannslipp og hensyn til friluftslivet ved brokryssingspunktet, vekter FNF denne, sammen med Smalak, likevel noe lavere enn de andre prosjektene i denne pakken. Nettkapasitet og samlet belastning må hensyntas.

LAVANGSELVA KRAFTVERK (Småkraft AS)

Friluftsliv og landskap

Den berørte delen av Lavangselva ligger ifølge friluftskartleggingen ikke i et registrert friluftsområde. Det ligger derimot midt mellom «Sjursnes og omegn» som har verdi B, viktig, samt «Nakkefjellet» som er registrert, C-verdi. FNF mener en likevel ikke skal undervurdere kvalitetene området har og kan ha som nærfriluftsområde tatt i betraktning den relativt store andelen som bor eller har hytte i nærheten. Elva er stor og inntrykksfull, og er lett tilgjengelig fra flere veier, kirkegården, fotballplass og enkelte småstier. Med den relativt lave minstevannføringen som er foreslått vil elva, som er tilpasset en betraktelig større vannmengde, framstå langt mindre attraktiv i friluftslivs og landskapsammenheng. Særpreget vil forsvinne. Søker trekker også fram at noe bærplukking på myrområdene vil bli berørt. Det er planlagt en relativt kort nedgravd rørgate på 900 meter mellom kote 50 og kote 6. Friluftsliv- og landskapsverdiene må også sees i sammenheng

med at det allerede er konsesjonsgitt flere kraftverk i Ullsfjorden / Sørfjorden området hvor disse verdiene vil bli betraktelig reduserte.

Det vil ikke bli noen endringer i INON fra dagens status. Kontrastene mellom fjord, fjell og kulturlandskap gir likevel sterke inntrykk. Nedre deler av tiltaksområdet, der inngrepene vil gå gjennom myr og nært kirkegården, vil landskapsbildet bli forringet.

Biologisk mangfold og naturtyper

Natur- og friluftsansesjonene ønsker å trekke fra naturtypene bekkekløft og bergvegg. Grunnet bekkekløftens utstrekning og størrelse har den fått verdi B, viktig, og det finnes få andre tilsvarende kløftedannelser i området. Øvre del av bekkekløfta består av hard kvartsitt, mens nedre del består av fyllittbergarter. Ansesjonene er bekymret for at disse verdifulle naturtypene vil bli negativt berørt av tiltaket. Dette er et viktig argument for skepsisen til prosjektet.

Tiltaket vil også ha middels negativ virkning på oter og fossefall som forekommer i nedre deler av elva. FNF merker seg at disse artene stadig får redusert sine leveområder, både grunnet småkraftutbygging, veiutbygging m.m. Dette bør vektlegges.

I den biologiske rapporten nevnes det at de nederste 150 meterne av Lavangselva har sporadisk oppvandring av sjørret og sjørøye. De anslår en lav smoltproduksjon, anslagsvis under 100 per år. Det påpekes at smoltproduksjonen vil kunne reduseres ytterligere da øvre del av anadrom strekning fraføres vann. FNF viser til de samlede belastninger på sjørøye og sjørret bestandene i fylket og fremhever at også små lokaliteter vil kunne ha en funksjon sett i en større sammenheng.

Avbøtende tiltak

Det er planlagt slipp av minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring, dvs 400 l/s hele året. 5-percentil sommer er 800 l/s. Konsekvensvurderingen utført for biologisk mangfold konkluderer med at foreslåtte minstevannføring vil være tilstrekkelig for å ivareta dette. FNF mener det likevel ikke er tilstrekkelig for å ivareta karakteren til bekkekløfta, et elveleie tilpasset stor vannføring, samt landskap.

Konklusjon

Særlig grunnet verdifulle naturtyper, men også støttet opp av nærfriluftsliv, fisk og landskap, anbefaler FNF Troms at konsesjon ikke gis. Nettkapasitet og samlet belastning må hensyntas.

LEIRBUKTA KRAFTVERK (Tinfos AS)

Friluftsliv

Leirbukta kraftverk er planlagt i friluftsområdet «Holmbuktura – Jøvik nærrområde» som er kategorisert som et svært viktig friluftsområde, verdi A. En utfyllende beskrivelse kan leses [her](#). Området ligger i de kjente Lyngsalpan og er planlagt inn mot Lyngsalpan landskapsvernområde. Det skårer særlig høyt på brukerfrekvens, opplevelseskvaliteter, symbolverdi, egnethet, inngrepsfrihet og tilgjengelighet. På nordsiden av Leirbuktelva går det en tursti opp til en turpostkasse ved Leirbukvatnet, satt opp av idrettslaget. Olderbakken Idrettslag har 12 turpostkasser spredt fra Faueldalen til Fornes. Området tas flittig i bruk både sommer og vinter. Like sør for planlagt inntak er det også registrert en platting med et stativ som ser ut til å ha holdt en lavvodus. Innretningen ser relativt ny ut, men har sannsynligvis brutt ned grunnet snølast e.l.

Landskap og INON

Inngrepene vil medføre tap av 2,0 km² villmarkspregede områder fra landskapsvernområdet. Landskapsverdiene synes undervurdert i søknaden. Søker trekker fram relativt skjermet topografi

og at det er skogkledd hele veien. Influensområdet synes likevel å sees relativt avskåret fra storskalalandskapet som helhet. Lyngsalpene er vernet i stor grad grunnet sitt særegne og verdifulle landskap. FNF mener at områdene må sees i sammenheng og at verdi og konsekvens for landskap må oppjusteres til stor. Faktumet at prosjektet ønsker å ha inntak fra to elver, både Leibuktelva og Rastelva, gjør at inngrepene også blir betraktelig større, med påfølgende konsekvenser for landskap og friluftsliv. Inngrepene vil være godt synlige fra fjorden, samt Sjursnessiden. FNF vil også trekke fram at en stor mengde kraftverk allerede er bygd eller konsesjonsgitt inn mot grensen av Lyngsalpan landskapsvernområde. Denne tilleggsbelastningen bør vekte tungt.

Biologisk mangfold og naturtyper

Det er registrert to naturtyper i tilknytning til influensområdet. Dette gjelder «kystfuruskog» vurdert som lokalt viktig og Sørfjorden med naturtype «sterke tidevannsstrømmer» vurdert som viktig. Ingen av naturtypene ser ut til å bli negativt berørt av tiltaket. Kystfuruskogen grenser inn mot tiltaksområdet. Ingen rødlistede arter er funnet.

Konklusjon

På grunn av store verdier for friluftsliv og landskap, samt betydelig samlet belastning i Lyngsalpan og Ullsfjorden / Sørfjorden-området, anmoder FNF Troms om at konsesjon ikke gis.

Samlet belastning

Tettheten av småkraftverk har etter hvert blitt stor i Troms. Dette fører samlet til ytterligere negative konsekvenser for natur, landskap og friluftsliv, enn de ville gjort hver for seg. Tromsø, Balsfjord og Lyngen er allerede sterkt berørt av kraftutbygging, særlig når man inkluderer konsesjonsgitte anlegg som enda ikke er realisert. Småkraftprosjektene må sees i et overordnet perspektiv på hva som eksisterer i dag av inngrep og villmark på større skala.

Dagens omfang fører til at NVE må hensynta lokale og regionale verdier i større grad, enn om det gjaldt et enkeltprosjekt. Dette gjelder både friluftsområder langs upåvirkede elver, intakt kyst-/fjellandskap, biologisk mangfold og naturtyper. Dersom mange nok fossesprutsoner, bekkekløfter og habitat til for eksempel fossefall blir utbygd, til tross for at de «kun» har lokal/regional verdi, vil dette kunne føre til store negative konsekvenser i sum. FNF Troms anbefaler NVE å legge særlig vekt på sumeffektene i saksbehandlingen, og å se at flere små negative konsekvenser kan bli store. Særlig sammenlignet med det lille kraftutbytte som ofte er tilfelle ved småkraftutbygging, samt den utfordrende økonomien.

I henhold til overnevnte ønsker flere organisasjoner også å peke på datagrunnlaget. Vurderinger av forekomster av eventuelle rødlistearter og annen påvirkning på naturverdier i de omsøkte områdene, baserer seg ofte på registreringer som er gjort før prosessene igangsettes (gjennomgang av litteratur og søk i Artsdatabanken o.l.), samt en til to dagers feltregistrering – begrenset i tid og sesong. Det er grunnlag til å tro at ikke alle verdier i vassdragene er innhentet, noe som betyr at naturmangfoldlovens § 9, føre-var-prinsippet, blir enda viktigere å overholde, særlig i sammenheng med § 10 økosystemtilnærming og samlet belastning.

FNF Troms ser at de samfunnsmessige økonomiske konsekvensene ved en utbygging av disse anleggene er små. Utbyggingen er kostbar, inntektsgrunnlaget usikkert, og det er ofte marginalt å hente for kommunene. Prosjektene bidrar ofte med lite kraft i forhold til de store inngrepene som gjøres, og med betydelige konsekvenser for allmenne interesser.

FNF Troms oppfordrer NVE til at friluftsliv, naturmangfold, urørthet, landskap og samlet belastning tillegges særlig vekt i behandlingen av de 6 småkraftsakene. Vi ønsker lykke til i behandlingen og ønsker å følge opp sakene videre gjennom befaringer m.m.

For Forum for Natur og Friluftsliv Troms
Eivind Høstmark Borge
Fylkeskoordinator

Uttalelsen støttes av:

Troms Turlag, Harstad Turlag, Tromsø JFF / NJFF-Troms, 4H Troms, Naturvernforbundet Troms, Troms Krets av Norges KFUK-KFUM Speidere, Troms Fylkeskystlag, Norges Turmarsjforbund Troms, Troms Orienteringskrets, Nord-Norsk Botanisk Forening, Nord-Troms Krets av Norges Speiderforbund, Framtiden i Våre Hender Nord, Tromsø Casting- og Fluefiskerforening

Kopi:

Fylkesmannen i Troms
Troms Fylkeskommune
Tromsø kommune
Balsfjord kommune